

משקה בשפע. וכמו"כ כתבנו לעיל לענין חתיכות, דמיד בתחילת הלעיסה נעשה הפרי לחתיכות. דבאותן דברים ניתן ללמוד גם לענין עשייתו לפני תחילת האכילה, כיון שגם תחילת הלעיסה הוא עדיין בגדר זה אבל מה שנעשה אח"כ לרסק, אין זה מגדיר את צורת הנאת אכילתו, כי הלעיסה הוא כבר תהליך של אכילה ועיכול. ודו"ק).

"כרסק", בזה אסור. (ואף שגם בזה יטעון הטוען דהא בתוך הפה, לאחר לעיסה חזקה נעשה הפרי רסק בפיו, ונאמר דכמו שכתב החזו"א לגבי תפוז"ז דהנאת אכילתו הוא בצורת שתיה, כמו"כ נאמר בכל פרי, דהנאת אכילתו הוא בצורת רסק. – מ"מ נראה דא"א לומר כן, וכל סברת החזו"א שייכת רק בצורת ההנאה שבתחילת אכילתו, וכגון תפוז"ז שמיד בתחילת לעיסתו יוצאים ממנו

בענין משחק קוביה הונגרית (Rubric's cube) בשבת

בורר, וכידוע שיטת הר"ח שבת ע"ד א', והערורך ערך דש, וכן למדו האחרונים בדעת המאירי קל"ד א' ד"ה אין מסננין, דכל שמחובר אין בו משום בורר, כגון קליפה וכד'. ובטל אורות על המרדכי (עמ' קנ"ו מהדר' אור ודרך), והבית מנוחה דינים השייכים ליל שבת אות כ"ז ואות מ', העתיקו דבריהם לדינא. וא"כ לכאורה בנדו"ד יש להקל דאין בו משום בורר.

ואף שישנם שיטות המחמרים במחבר, בכל זאת יש לטעון שנידון דין לכו"ע יהיה מותר. דהנה דעת המחמירים הם, המג"א סימן שכ"א ס"ק ל', מאמר מרדכי סי' שיי"ט ס"ק ז', ביאור הלכה שם סעי' ד' ד"ה מתוך, חזו"א סי' נ"ד ס"ק ד', ועוד פוסקים, אשר סוברים דאף במחבר שייך בורר, ולכאורה לדידהו עכ"פ נחמיר בנידון דידן, אבל יש לדחות דגם לשיטתם מותר בנידון דידן, כי הם אוסרים רק באופן שלקח שני מינים מחוברים והפריד הפסלות מהאוכל ואחר הברירה נעשו גופים נפרדים, כגון הורדת קליפה מפרי ומאגוז. משא"כ בנידון דידן הקוביה יחד עם חלקיו הריבועים, הרי גם אחרי הברירה נשארים מחוברים כגוף אחד כמו לפני הברירה, ובכה"ג דילמא כו"ע מודו דמותר.

אולם האמת יורה דרכו, שאין כאן מקום להקל כלל אליבא דכו"ע. דנידון דידן אינו בגדר מחובר כלל, דהלא כמתואר לעיל קוביה הזאת בנויה מהרבה ריבועים שתקועים אחד בשני על ידי מסילות ושיניים, וניתן להזיז כל ריבוע

הקוביה יש לה ששה צדדים כל צד מכיל כמות של ריבועים קטנים הנתנים להזזה ממקום למקום על ידי חיבורם באמצעות שיניים ומסילות, כל ריבוע קטן עשוי מאחד מששה צבעים שונים, והם מפוזרים ללא סדר על כל צדדי הקוביא. מטרת המשחק להזיז את הריבועים הקטנים בכדי להביא למצב שכל צד יהיה בצבע אחיד, וזאת ע"י סיבוב הריבועים בקוביא.

הרבה מפוסקי זמנינו דנו על קוביה הזאת משום מלאכת כותב וצובע (בונה), אולם מצד זה נראה דיש להקל כהכרעת פוסקי זמנינו.

אבל נראה דיש לדון לאסור משום מלאכת בורר, דמה שהוא מעביר הריבועים בצבע מסוים מצד א' של הקוביא לצד השני, משום שהוא מפריע ואינו רוצה אתו צבע בצד הזה, הרי כמפריד פסולות מאוכל.

ואף שכל ריבוע הוא ניכר בפני עצמו וא"כ היה מקום לומר דאין על זה שם תערובת כסברת התה"ד סי' נ"ז, זה אינו, חדא דהת"ד לא היקל לדינא משום סברא הנ"ל, וכן פסק הרמ"א סי' שיי"ט סעי' ב' וכל הפוסקים אחריו דגם בכה"ג אסור. ועוד דהתה"ד שם רצה להקל מחמת דעל ידי שניכר לא הוי תערובת, משא"כ בנידון דידן במבט על הקוביה שפיר נראה כתערובת אחד גדולה.

ונסביר את דברינו: הנה בהשקפה ראשונה לכאורה היה אפשר לטעון להקל בנידון דידן, דכיון דהוי גוף א' כי הכל מחובר לא שייך בזה

שמיומן במקצת, עושה מעשה ברירה של פסולת מתוך אוכל ואסור, כמבואר בשו"ע ש"ט סע' ג' וביאור הלכה שם בענין שני מינים, שאם מסלק את המין שאינו צריך עכשיו דנחשב כבורר פסולות מתוך האוכל.

ורק נשאר לדון אם תיקון של משחק נחשב תיקון כדי לומר שעבר על איסור בורר, דאפשר דלא נחשב שתקן דבר מה, דהרי אין זה רק משחק, או כיון שזה כל המטרה של המשחק, להגיע לשלב של הסיום שהוא מעשה ברירה זה גופא נחשב תיקון להמשמש, דיש לו סיפוק והנאה ממה שביצע את הברירה בהצלחה.

ונראה גם שאינו דומה למה שהפוסקים דנים בסברות להקל בענין בניית אבני פלא (לגו) וכדומה לילדים, דשם הסברא להקל משום דדומה לכסוי כלים דעשויים לפתחן ולסגרן תמיד, דאפילו אם מחוזה היטב על ידי שריו"ף מותר, (עיין משנ"ב סי' ש"ג ס"ק מ"ה), וגם כיון דאינו עומד להתקיים כלל אפשר דאפילו בנין עראי אינו, וכל הסברות הנ"ל שייכים רק במלאכת בונה, דשם מצינו בחז"ל ובפוסקים הבדלים בין בנין קבע לבנין עראי, וזאת משום דשם בנין שייך רק בבנין אמיתי וקבוע.

משא"כ בבורר שלא מצינו בחז"ל ובפוסקים הבדלים בין בורר לצורך עראי, בין בורר לצורך קבוע, ובפשטות בכל האופנים שם בורר ותיקון עליו.

ממקומו ולקבוע לו מקום אחר בקוביה. משל למה הדבר דומה, למשחק של כמה כלי רכב, אשר קבועים במסילות הפרוסים לאורך ורוחב השטח, וביד המשתמש להזיז כל כלי רכב ממקום למקום על המסילות כרצונו, וכל הזמן כל כלי הרכב תקועים ומחוברים בתוך המסילה ואינו נפרד ממנה לעולם. דבוראי כלפי דיני בורר אין זה נקרא מחובר, לא לפני הברירה ולא לאחריה כמובן. וה"ה בקוביה דידן שהמשתמש מזיז כל ריבוע בנפרד על ידי המסילות ממקומו למקום אחר, ודו"ק. [והדבר הרבה יותר חמור מהא שכתב הבית מנוחה שם דבצלים ושומים אין סברא של מחובר] וכל סברת מחלקותם באופן שמחוברים יחד ממש, הוא, משום דבמחובר ממש יש לטעון שאין זה בגדר בורר, אלא בגדר חותך.

רק יש לדון דתלוי מאיזה סוג ילד מדובר, מילד שהוא מיומן במשחק לבין ילד רגיל שהוא מיומן רק במקצת שהוא לא יכול להגיע לדרגה שיכול לסדר כל צד בצבעו, דילד המיומן לפני שהוא מתחיל להזיז, כבר תיכנן בדיוק איך לסדר. ולדוגמא כשהוא מוציא ריבוע שחור מתוך ריבועים לבנים, כבר שם את השחור במקומו לעתיד. משא"כ ילד שמיומן רק במקצת, כשמוציא את השחור, עיקר תכליתו לסלק אותו מבין הלבנים, ונמצא הילד המיומן עושה מעשה ברירה של מיון שני מינים לצורך אלתר ויש לומר דשפיר דמי, משא"כ הילד